



Research Article

Predicting social problem solving based on coping styles with stressful factors in university students

S. Sahebamei¹, K.n Ganji^{2*}, K.n Kakabraee³

1*. PhD Student of Educational Psychology, Department of Psychology, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran

2 . Associate Professor, Department of Psychology, Malayer Branch, Islamic Azad University, Malayer, Iran (Corresponding Author) gangikamran@yahoo.com

3 . Associate Professor, Department of Psychology, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

Abstract

Everyone including university students faces many interpersonal problems and challenges in life, and the important thing is how to solve them. This seems to relate to coping styles with stressful factor. As a result, the aim of this research was to predict social problem solving based on coping styles with stressful factors in university students. The present study was cross-sectional with the type of correlation. The research population was all undergraduate students of Islamic Azad University of Saveh branch in the 2019-2020 academic year. The sample size was calculated according to Cochran's formula 220 people who were selected by multi-stage cluster sampling method. The research tools were the social problem solving revised inventory (D'Zurilla & et al, 2002) and coping styles with stressful factors questionnaire (Endler & Parker, 1990). Data were analyzed by Pearson correlation coefficient and multiple regression with enter model methods in SPSS version 22 software in the significant level of 0.05. The results of Pearson correlation coefficients showed that problem-oriented style had a positive and significant relationship with adaptive problem solving and emotion-oriented and avoidance-oriented styles had a negative and significant relationship with adaptive problem solving and problem-oriented style had a negative and significant relationship with non-adaptive problem solving and emotion-oriented and avoidance-oriented styles had a positive and significant relationship with non-adaptive problem solving ($p < 0.05$). Also, the results of multiple regression with enter model showed that coping styles with stressful factor could explain 68% of the changes in adaptive problem solving and 22% of the changes in non-adaptive problem solving ($p < 0.05$). According to the results of the present study, university psychologists and counselors can provide the background for improving coping styles with stressful factor to increase adaptive problem solving and decrease non-adaptive problem solving in students.

Keywords: social problem solving, coping styles with stressful factors, university students

Citation: Sahebamei s, Ganji k, Kakabraee k. (2021). Predicting social problem solving based on coping styles with stressful Factors in university students. *Journal of Social Psychology*. 9(61),13-23.

پیش بینی حل مساله اجتماعی بر اساس سبک های مقابله با عوامل تنش زا در دانشجویان

ساغر صاحب جمعی^۱، کامران گنجی^۲، کیوان کاکابرای^۳

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران
gangikamran@yahoo.com (نویسنده مسئول)
۲. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی، ملایر، ایران (نویسنده مسئول)
۳. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

چکیده

همه افراد از جمله دانشجویان در زندگی با مسائل و چالش های میان فردی بسیاری مواجه می شوند و مهم نحوه حل آنها است که به نظر می رسد سبک های مقابله با عوامل تنش زا با آن رابطه دارد. در نتیجه، هدف این پژوهش پیش بینی حل مساله اجتماعی بر اساس سبک های مقابله با عوامل تنش زا در دانشجویان بود. مطالعه حاضر مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش همه دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بودند. حجم نمونه طبق فرمول کوکران ۲۲۰ نفر محاسبه که با روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش سیاهه تجدیدنظر شده حل مساله اجتماعی (دزوریلا و همکاران، ۲۰۰۲) و پرسشنامه سبک های مقابله با عوامل تنش زا (اندلر و پارکر، ۱۹۹۰) بودند. داده ها با روش های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با مدل همزمان در نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ در سطح معناداری ۰/۰۵ تحلیل شدند. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون نشان داد که سبک مساله مدار با حل مساله انطباقی رابطه مثبت و معنادار و سبک های هیجان مدار و اجتناب مدار با حل مساله انطباقی رابطه منفی و معنادار و سبک مساله مدار با حل مساله غیر انطباقی رابطه منفی و معنادار و سبک های هیجان مدار و اجتناب مدار با حل مساله غیر انطباقی رابطه مثبت و معنادار داشتند ($P < 0/05$). همچنین، نتایج رگرسیون چندگانه با مدل همزمان نشان داد که سبک های مقابله با عوامل تنش زا توانستند ۶۸ درصد از تغییرات حل مساله انطباقی و ۲۲ درصد از تغییرات حل مساله غیر انطباقی را تبیین کنند ($P < 0/05$). با توجه نتایج پژوهش حاضر، روانشناسان و مشاوران دانشگاه برای افزایش حل مساله انطباقی و کاهش حل مساله غیر انطباقی در دانشجویان می توانند زمینه را برای بهبود سبک های مقابله با عوامل تنش زا فراهم آورند.

کلمات کلیدی: حل مساله اجتماعی، سبک های مقابله با عوامل تنش زا، دانشجویان

مقدمه

همه افراد در زندگی با مسائل و چالش‌های میان فردی بسیاری مواجه می‌شوند و این چالش‌ها در صورت حل نشدن باعث کاهش سلامت و کیفیت زندگی آنان می‌گردد (بورخولدر، هوانگ و ویمن^۱، ۲۰۲۱). حل مساله^۲ یک مهارت حیاتی در زندگی است و حل مساله اجتماعی^۳ فرایندی شناختی و رفتاری خودهدایت‌شده می‌باشد که به شناسایی یا کشف راه حل‌های انطباقی یا موثر برای رویارویی با مسائل اجتماعی اشاره دارد (شرف، لاپین و تامپسون^۴، ۲۰۱۸). پس، حل مساله اجتماعی یک فرایند چندبعدی، تعاملی، هدفمند، آگاهانه و مجدانه شناختی و رفتاری برای حل مسائل اجتماعی است (کنگ و تان^۵، ۲۰۱۷). حل مساله از جمله حل مساله اجتماعی دارای شش مرحله جهت‌گیری کلی، تعریف و صورت‌بندی مساله، تولید راه حل‌های بدیع، تصمیم‌گیری، اجرای راه حل و بازبینی است (جکسون و دریتسچل^۶، ۲۰۱۶). حل مساله اجتماعی به دو بخش حل مساله انطباقی^۷ و حل مساله غیرانطباقی^۸ تقسیم می‌شود که حل مساله انطباقی به جهت‌گیری مثبت نسبت به مساله، تلاش و پافشاری برای حل آن و حل مساله غیرانطباقی به جهت‌گیری منفی نسبت به مساله، تکانشگری، تعلل و اجتناب از آن اشاره دارد (کونی، استوارت، ایوانکا و هاسلم^۹، ۲۰۱۸).

یکی از عوامل مرتبط با حل مساله اجتماعی، سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا^{۱۰} است (عبدالمنافی، نظامی‌پور، بشارت و اعتمادی، ۲۰۱۵). استرس و تنش تجربه عمومی همه افراد در زندگی است و پژوهش درباره استرس و تنش و سبک‌های مقابله با آنها رشد چشمگیری داشته است (گرانام-نواک، جزیوسکا، سزافران-دایروولسکا، اسلیزین و رنک^{۱۱}، ۲۰۲۰). سبک‌های مقابله، فرایند تلاش مستمر برای سازگاری با وضعیت‌ها و موقعیت‌های تنش‌زا یا نامتعادل می‌باشد که سبک‌های مناسب میزان استرس و تنش را کاهش و توانایی مدیریت تنش‌ها را افزایش و رفتارها را بهبود می‌بخشند (بوزکورت، یوسلا و دازکایا^{۱۲}، ۲۰۱۹). سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا به سه سبک مقابله مساله‌مدار^{۱۳}، هیجان‌مدار^{۱۴} و اجتناب‌مدار^{۱۵}

1. Burkholder, Hwang & Wieman
2. problem solving
3. social problem solving
4. Sharaf, Lachine & Thompson
5. Keng & Tan
6. Jackson & Dritschel
7. adaptive problem solving
8. non-adaptive problem solving
9. Cooney, Stewart, Ivanka & Haslem
10. coping styles with stressful factors
11. Grubman-Nowak, Jezewska, Szafran-Dobrowolska, Slizien & Renke
12. Bozkurt, Uysal & Duzkaya
13. problem-oriented
14. emotion-oriented
15. avoidance-oriented

تقسیم می‌شود که سبک مقابله موثر شامل استفاده از مقابله مساله‌مدار است، اما مقابله‌های هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار نسبت به مساله‌مدار غیرفعال‌تر و غیرموثرتر هستند و شامل تلاش‌هایی برای حفظ خود از شکست و غرق‌شدن در عامل تنش‌زا می‌باشند (بولتون، کوتی، گریمر، ارلی، کاناریو، ویلسون و والینگ، ۲۰۱۵). به طور کلی، سبک مساله‌مدار شامل استفاده از شیوه‌های مناسب حل مساله، تکیه بر حمایت اجتماعی، ابراز هیجان‌ها و غیره است که افراد را به سازگاری و سلامت نزدیک می‌کند. سبک هیجان‌مدار شامل رفتارهایی مانند انکار کردن شرایط موجود، سرزنش خود و غیره است که معمولاً در کوتاه‌مدت باعث افزایش سلامت و در بلندمدت باعث کاهش آن می‌شود. سبک اجتناب‌مدار شامل دوری از مساله، کناره‌گیری اجتماعی، انتقاد از خود و غیره است که بر عملکرد و سلامت فرد تاثیر منفی می‌گذارد و منجر به افزایش استرس و تنش می‌گردد (فتیها و اواد، ۲۰۲۰).

با اینکه پژوهش‌هایی درباره رابطه سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا و حل مساله اجتماعی انجام شده، اما پژوهش‌های اندکی ابعاد انطباقی و غیرانطباقی حل مساله اجتماعی را بررسی و علاوه بر آن نتایج پژوهش‌ها متفاوت بوده است. برای مثال نتایج پژوهش کاکابرایی و عزتی (۱۳۹۶) نشان داد که حل مساله انطباقی بر ادراک از کیفیت روابط اجتماعی و بهزیستی هیجانی اثر معنادار مثبت و حل مساله غیرانطباقی بر ادراک از کیفیت روابط اجتماعی و بهزیستی هیجانی اثر معنادار منفی داشت. جمالی قراخانلو، ستارپور ایرانقی و نجفی (۱۳۹۵) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که اختلال در عملکرد اجتماعی با سبک مساله‌مدار رابطه معنادار منفی و با سبک هیجان‌مدار رابطه معنادار مثبت داشت. در پژوهشی دیگر عبدالمنافی و همکاران (۲۰۱۵) گزارش کردند که حل مساله انطباقی با مقابله مساله‌مدار رابطه معنادار مثبت و با مقابله هیجان‌مدار رابطه معنادار منفی و حل مساله غیرانطباقی با مقابله مساله‌مدار رابطه معنادار منفی و با مقابله هیجان‌مدار رابطه معنادار مثبت داشت. علاوه بر آن، مک کورمیک، نزو، نزو، شرمن، داوی و کولینز^۳ (۲۰۱۴) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که حل مساله اجتماعی با راهبردهای مقابله مساله‌مدار رابطه معنادار مثبت و با راهبردهای مقابله هیجان‌مدار و اجتنابی رابطه معنادار منفی داشت. در پژوهشی دیگر دزوریلا و چانگ^۴ (۱۹۹۵) گزارش کردند که حل مساله انطباقی با سبک مساله‌مدار رابطه معنادار مثبت و با سبک‌های هیجان‌مدار و اجتنابی رابطه معنادار منفی و حل مساله غیرانطباقی با سبک مساله‌مدار رابطه معنادار منفی و با سبک‌های هیجان‌مدار و اجتنابی رابطه معنادار مثبت داشت.

دانشجویان آینده‌سازان جامعه هستند و معمولاً با مسائل مختلفی از جمله مسائل اجتماعی مواجه هستند که به نظر می‌رسد سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا با آن مرتبط باشد. سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا نقش موثری در موفقیت تحصیلی و غیرتحصیلی دارند. سبک‌های مقابله می‌توانند به افراد در حل چالش‌ها و کاهش تنش‌ها و استرس‌ها کمک شایانی کنند. با اینکه پژوهش‌هایی درباره رابطه

-
1. Boulton, Coute, Grimmer, Earley, Canario, Wilson & Walling
 2. Fteiha & Awwad
 3. McCormick, Nezu, Nezu, Sherman, Davey & Collins
 4. D'Zurilla & Chang

سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا و حل مساله اجتماعی انجام شده، اما پژوهش‌های اندکی ابعاد انطباقی و غیرانطباقی حل مساله اجتماعی را بررسی و علاوه بر آن نتایج پژوهش‌ها متفاوت بوده است. بنابراین، برای تصمیم‌گیری درباره روابط سبک‌های مقابله با حل مساله اجتماعی در دانشجویان نیاز به پژوهش است و پژوهش حاضر می‌تواند به متخصصان و برنامه‌ریزان جهت برنامه‌ریزی برای بهبود حل مساله اجتماعی دانشجویان کمک شایانی کند. در نتیجه، هدف این پژوهش پیش‌بینی حل مساله اجتماعی بر اساس سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا در دانشجویان بود.

روش پژوهش

مطالعه حاضر مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش همه دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بودند. حجم نمونه طبق فرمول کوکران ۲۲۰ نفر محاسبه که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری ابتدا تعداد دانشکده و سپس تعداد رشته از هر دانشکده انتخاب و در نهایت از هر رشته، تعدادی کلاس به روش تصادفی انتخاب و همه افراد کلاس به‌عنوان نمونه انتخاب شدند.

ملاک‌های ورود به مطالعه شامل تحصیل در مقطع کارشناسی، عدم مشروطی در ترم‌های گذشته، عدم وقوع رخدادهای تنش‌زا در سه ماه گذشته و تمایل به شرکت در پژوهش و ملاک‌های خروج از مطالعه شامل تکمیل پرسشنامه‌ها به صورت ناقص و انصراف از تکمیل آنها بود. برای انجام این پژوهش پس از هماهنگی با مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه جهت انجام پژوهش به واحد آموزش مراجعه و لیست دانشکده‌ها، رشته‌ها و دانشجویان هر کلاس تهیه و سپس از میان دانشکده‌های موجود تعداد سه دانشکده و از هر دانشکده تعداد چهار رشته و از دانشجویان مربوط به هر رشته یک کلاس به روش تصادفی انتخاب و همه افراد کلاس فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی، سیاهه تجدیدنظرشده حل مساله اجتماعی و پرسشنامه سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا را تکمیل کردند.

ابزارهای پژوهش

سیاهه تجدیدنظرشده حل مساله اجتماعی^۱: این سیاهه را دزوریلا، نزو و میدیو-الیوارز^۲ (۲۰۰۲) با ۵۲ گویه و دو بخش حل مساله انطباقی ۲۵ و حل مساله غیرانطباقی ۲۷ گویه ساختند. گویه‌ها بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت از یک تا پنج نمره‌گذاری و نمره ابعاد با مجموع نمره گویه‌های آن بعد محاسبه، لذا دامنه نمرات حل مساله انطباقی ۱۲۵-۲۵ و حل مساله غیرانطباقی ۱۳۵-۲۷ است و نمره بیشتر به معنای بیشتر داشتن آن ویژگی است. دزوریلا و همکاران (۲۰۰۲) روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی تایید و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ در پژوهش‌های مختلف در دامنه ۰/۶۹ تا ۰/۹۵ گزارش کردند. در ایران، طهماسبی‌پور و شه‌ریاری (۱۳۹۸) پایایی کل ابزار را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ گزارش کردند. در پژوهشی

1. social problem solving revised inventory
2. D'Zurilla, Nezu & Maydeu-Olivares

دیگر فطین، حسینیان، اصغر نژادفرید و ابوالمعالی (۱۳۹۶) روایی را با روش تحلیل عاملی تایید و پایایی ابعاد را بالاتر از ۰/۷۰ گزارش کردند. در پژوهش حاضر مقدار پایایی با روش آلفای کرونباخ برای حل مساله انطباقی ۰/۷۹ و حل مساله غیرانطباقی ۰/۷۲ بدست آمد.

پرسشنامه سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا: این پرسشنامه را اندلر و پارکر^۲ (۱۹۹۰) با ۴۸ گویه و سه بخش سبک‌های مساله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتنابی (هر بعد ۱۶ گویه) ساختند. گویه‌ها بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت از یک تا پنج نمره‌گذاری و نمره ابعاد با مجموع نمره گویه‌های آن بعد محاسبه، لذا دامنه نمرات هر یک از ابعاد ۸۰-۱۶ است و نمره بیشتر به معنای بیشتر داشتن آن ویژگی است. اندلر و پارکر (۱۹۹۰) روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی تایید و پایایی را با روش آلفای کرونباخ برای ابعاد سبک‌های مساله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتنابی به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۳ و ۰/۸۲ گزارش کردند. در ایران، حق‌شناس، نوری قاسم‌آباد، مرادی و صرامی (۱۳۹۲) پایایی را با روش آلفای کرونباخ برای سبک‌های مساله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتنابی به ترتیب ۰/۹۰، ۰/۸۶ و ۰/۸۰ گزارش کردند. در پژوهش حاضر مقدار پایایی با روش آلفای کرونباخ برای سبک مساله‌مدار ۰/۹۲، سبک هیجان‌مدار ۰/۸۴ و سبک اجتنابی ۰/۷۸ بدست آمد.

داده‌ها پس از جمع‌آوری با ابزارهای فوق در دو سطح توصیفی و استنباطی با کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ در سطح معناداری ۰/۰۵ تحلیل شدند. در سطح توصیفی برای توصیف نحوه توزیع متغیرها از شاخص‌های فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، انحراف معیار، کجی و کشیدگی و در سطح استنباطی برای آزمون فرض‌های آماری از روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با مدل همزمان استفاده شد.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سنی دانشجویان $20/94 \pm 1/81$ سال بود و در جدول ۱ نتایج فراوانی و درصد فراوانی اطلاعات جمعیت‌شناختی نمونه پژوهش ارائه شد.

جدول ۱. فراوانی و درصد فراوانی اطلاعات جمعیت‌شناختی نمونه پژوهش

متغیرها	سطوح	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	دختر	۱۳۷	۶۲/۲۷
	پسر	۸۳	۳۷/۷۳
سال تحصیل	سال اولی	۵۷	۲۵/۹۱
	سال دومی	۶۲	۲۸/۱۸
	سال سومی	۵۳	۲۴/۰۹
	سال چهارمی	۴۸	۲۱/۸۲
	بالای ۲۰	۹۰	۲۹/۵۱

1. coping styles with stressful factors questionnaire
2. Endler & Parker

طبق نتایج جدول ۱ بیشتر دانشجویان دختر (۱۳۷ نفر معادل ۶۲/۲۷ درصد) و در سال چهارم دوره کارشناسی (۹۰ نفر معادل ۲۹/۵۱ درصد) مشغول به تحصیل بودند. در جدول ۲ نتایج شاخص‌های توصیفی میانگین، انحراف معیار، کجی و کشیدگی متغیرهای سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا و حل مساله اجتماعی ارائه شد.

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا و حل مساله اجتماعی

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
سبک مساله‌مدار	۳۱/۴۶	۴/۲۵	۰/۴۹	-۰/۱۵
سبک هیجان‌مدار	۳۴/۱۲	۳/۹۶	۰/۲۳	۰/۶۸
سبک اجتناب‌مدار	۲۷/۵۹	۳/۳۱	۰/۲۶	-۰/۱۲
حل مساله انطباقی	۵۳/۲۸	۵/۱۷	-۰/۳۵	-۰/۲۲
حل مساله غیرانطباقی	۶۶/۷۵	۷/۰۳	۰/۰۵	۰/۱۷

طبق نتایج جدول ۲ و با توجه به قرار داشتن مقدار کجی و کشیدگی در دامنه +۱ تا -۱ فرض نرمال بودن متغیرها تایید شد. در جدول ۳ نتایج ضرایب همبستگی پیرسون متغیرهای سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا و حل مساله اجتماعی ارائه شد.

جدول ۳. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا و حل مساله اجتماعی

متغیرهای پیش‌بین / ملاک	حل مساله انطباقی	حل مساله غیرانطباقی
سبک مساله‌مدار	۰/۴۷	-۰/۳۴
معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
سبک هیجان‌مدار	-۰/۵۱	۰/۲۳
معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
سبک اجتناب‌مدار	-۰/۶۶	۰/۱۷
معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۵

طبق نتایج جدول ۳ سبک مساله‌مدار با حل مساله انطباقی رابطه مثبت و معنادار و سبک‌های هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار با حل مساله انطباقی رابطه منفی و معنادار و سبک مساله‌مدار با حل مساله غیرانطباقی رابطه منفی و معنادار و سبک‌های هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار با حل مساله غیرانطباقی رابطه مثبت و معنادار داشتند ($P < 0/05$). در جدول ۴ نتایج رگرسیون چندگانه با مدل همزمان برای پیش‌بینی سبک حل مساله انطباقی بر اساس سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا ارائه شد.

جدول ۴. نتایج رگرسیون چندگانه با مدل همزمان
برای پیش‌بینی سبک حل مساله انطباقی بر اساس سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا

متغیرهای پیش‌بین	R	R ^۲	Df	آماره F	Sig	Beta	Sig
سبک مساله‌مدار			۳		۰/۰۰۱	۰/۳۵	۰/۰۰۱
سبک هیجان‌مدار	۰/۸۳	۰/۶۸	۲۱۶	۶۳/۱۸	۰/۰۰۱	-۰/۴۲	۰/۰۰۱
سبک اجتناب‌مدار					۰/۰۰۱	-۰/۴۷	۰/۰۰۱

طبق نتایج جدول ۴ سبک‌های مساله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار به‌طورمعناداری با هم توانستند ۶۸ درصد از تغییرات حل مساله انطباقی را تبیین کنند ($P < ۰/۰۵$). در جدول ۵ نتایج رگرسیون چندگانه با مدل همزمان برای پیش‌بینی سبک حل مساله غیرانطباقی بر اساس سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا ارائه شد.

جدول ۵. نتایج رگرسیون چندگانه با مدل همزمان
برای پیش‌بینی سبک حل مساله غیرانطباقی بر اساس سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا

متغیرهای پیش‌بین	R	R ^۲	Df	آماره F	Sig	Beta	Sig
سبک مساله‌مدار			۳		۰/۰۰۱	-۰/۲۲	۰/۰۰۱
سبک هیجان‌مدار	۰/۴۷	۰/۲۲	۲۱۶	۱۵/۳۱	۰/۰۰۱	۰/۱۵	۰/۰۰۲
سبک اجتناب‌مدار					۰/۰۰۵	۰/۱۲	۰/۰۰۵

طبق نتایج جدول ۵ سبک‌های مساله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار به‌طورمعناداری با هم توانستند ۲۲ درصد از تغییرات حل مساله غیرانطباقی را تبیین کنند ($P < ۰/۰۵$).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نقش دانشجویان در ساخت آینده کشور و لزوم ارتقای حل مساله در آنها و نقش سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا در حل مساله اجتماعی، هدف این پژوهش پیش‌بینی حل مساله اجتماعی بر اساس سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا در دانشجویان بود.

یافته‌های حاصل از ضرایب همبستگی در پژوهش حاضر نشان داد که سبک مساله‌مدار با حل مساله

انطباقی رابطه مثبت و معنادار و سبک‌های هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار با حل مساله انطباقی رابطه منفی و معنادار و سبک مساله‌مدار با حل مساله غیرانطباقی رابطه منفی و معنادار و سبک‌های هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار با حل مساله غیرانطباقی رابطه مثبت و معنادار داشتند. این یافته‌ها با یافته‌های پژوهش‌های کاکابرایی و عزتی (۱۳۹۶)، جمالی قراخانلو و همکاران (۱۳۹۵)، عبدالمنافی و همکاران (۲۰۱۵)، مک‌کورمیک و همکاران (۲۰۱۴) و دزوریلا و چانگ (۱۹۹۵) همسو بود. برای مثال عبدالمنافی و همکاران (۲۰۱۵) گزارش کردند که حل مساله انطباقی با مقابله مساله‌مدار رابطه معنادار مثبت و با مقابله هیجان‌مدار رابطه معنادار منفی و حل مساله غیرانطباقی با مقابله مساله‌مدار رابطه معنادار منفی و با مقابله هیجان‌مدار رابطه معنادار مثبت داشت. در پژوهشی دیگر مک‌کورمیک و همکاران (۲۰۱۴) گزارش کردند که حل مساله اجتماعی با راهبردهای مقابله مساله‌مدار رابطه معنادار مثبت و با راهبردهای مقابله هیجان‌مدار و اجتنابی رابطه معنادار منفی داشت.

در تبیین روابط سبک‌های مقابله (مساله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار) با حل مساله انطباقی و غیرانطباقی بر مبنای پژوهش فتیها و اواد (۲۰۲۰) می‌توان گفت که سبک مساله‌مدار شامل استفاده از شیوه‌های مناسب حل مساله، تکیه بر حمایت اجتماعی، ابراز هیجان‌ها و غیره است که افراد را به سازگاری و سلامت نزدیک می‌کند. سبک هیجان‌مدار شامل رفتارهایی مانند انکار کردن شرایط موجود، سرزنش خود و غیره است که معمولاً در کوتاه‌مدت باعث افزایش سلامت و در بلندمدت باعث کاهش آن می‌شود. سبک اجتناب‌مدار شامل دوری از مساله، کناره‌گیری اجتماعی، انتقاد از خود و غیره است که بر عملکرد و سلامت فرد تاثیر منفی می‌گذارد و منجر به افزایش استرس و تنش می‌گردد. همچنین، بر مبنای پژوهش فوئنتی، چنگ، کاردنوسو و چنگ ۱ (۲۰۱۹) می‌توان گفت که سبک حل مساله انطباقی به جهت‌گیری مثبت نسبت به مساله و بکارگیری موثر مهارت‌های منطقی حل مساله و سبک حل مساله غیرانطباقی به جهت‌گیری منفی نسبت به مساله و اجتناب از آن اشاره دارد. ماهیت مساله و موفقیت یا شکست در حل آن می‌تواند بر انگیزش افراد تاثیرگذار باشد و زمانی که افراد با مساله‌ای مواجه می‌شوند، حل یا عدم حل آن بر روی خودباوری و توانمندی آنها تاثیر می‌گذارد و باعث گرایش یا اجتناب آنان از مساله‌های بعدی می‌شود. پس، سبک‌های مقابله از طریق کاهش فشار روانی و ایجاد محیط امن نقش موثری در حل مساله داشته باشد. در نتیجه، منطقی است که سبک مساله‌مدار با حل مساله انطباقی رابطه مثبت و معنادار و با حل مساله غیرانطباقی رابطه منفی و معنادار و سبک‌های هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار با حل مساله انطباقی رابطه منفی و معنادار و با حل مساله غیرانطباقی رابطه مثبت و معنادار داشته باشند.

یافته‌های حاصل از رگرسیون چندگانه با مدل همزمان در پژوهش حاضر نشان داد که سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا توانستند ۶۸ درصد از تغییرات حل مساله انطباقی و ۲۲ درصد از تغییرات حل مساله غیرانطباقی را تبیین کنند. در تشریح این نتایج می‌توان گفت افرادی که از شیوه‌های مناسب حل مساله، تکیه بر حمایت اجتماعی، ابراز هیجان‌ها و غیره استفاده می‌کنند (افراد دارای سبک مساله‌مدار) و افرادی که از رفتارهایی مانند انکار کردن شرایط موجود، سرزنش خود و غیره و یا افرادی که از دوری از

مساله، کناره‌گیری اجتماعی، انتقاد از خود و غیره استفاده نمی‌کنند (افراد فاقد سبک‌های هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار) در زندگی از سازگاری و سلامت بیشتری برخوردارند و کمتر با استرس و تنش مواجه می‌شوند و در صورت مواجهه نیز به تنهایی یا با کمک دیگران بر آنها فائق می‌آیند. در نتیجه، منطقی است که سبک‌های مساله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار توانایی تبیین هر دو شیوه حل مساله اجتماعی انطباقی و غیرانطباقی را داشته باشند.

مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش شامل محدود شدن جامعه پژوهش به دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه، عدم بررسی نتایج به تفکیک جنسیت و استفاده از ابزارهای خودگزارشی برای جمع‌آوری داده‌ها بود. پس، انجام این پژوهش بر روی دانشجویان سایر مقاطع و حتی سایر دانشگاه‌های آزاد اسلامی سایر واحدها و بررسی نتایج به تفکیک جنسیت پیشنهاد می‌شود. پیشنهاد دیگر آموزش سبک‌های مقابله‌ای و بررسی تاثیر آن بر حل مساله اجتماعی است. با توجه به نتایج پژوهش حاضر، برنامه‌ریزی در دانشگاه‌ها جهت بهبود حل مساله اجتماعی از طریق سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا ضروری است. در نتیجه، روانشناسان و مشاوران دانشگاه برای افزایش حل مساله انطباقی و کاهش حل مساله غیرانطباقی در دانشجویان می‌توانند زمینه را برای بهبود سبک‌های مقابله با عوامل تنش‌زا فراهم آورند.

منابع

- جمالی قراخانلو، یاور؛ ستارپور ایرانقی، فریبا و نجفی، سکینه. (۱۳۹۵). بررسی رابطه سیستم مغزی- رفتاری با شیوه‌های مقابله با استرس و نقش آن در سلامت روان دانش‌آموزان. نشریه پرستاری کودکان، ۳(۲)، ۳۴-۴۰.
- حق‌شناس، زینب؛ نوری قاسم‌آباد، ربابه؛ مرادی، علیرضا و صرامی، غلامرضا. (۱۳۹۲). ارزیابی سبک‌های مقابله و باورهای فراشناختی در دانشجویان با اضطراب امتحان: بررسی نقش واسطه‌ای سبک‌های مقابله. فصلنامه روانشناسی شناختی، ۱(۲)، ۳۰-۴۰.
- طهماسبی‌پور، نجف و شهریاری، نسیم. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش مفاهیم یادگیری خودتنظیمی بر پرخشگری و حل مساله اجتماعی دانش‌آموزان بیش‌فعال. مجله روان‌شناسی اجتماعی، ۱۳(۵۰)، ۳۳-۲۳.
- فطین، شهاب؛ حسینیان، سیمین؛ اصغرنژادفرید، علی‌اصغر و ابوالعالی، خدیجه. (۱۳۹۶). ارزیابی مدل نقش مهارت حل مسئله اجتماعی و سرمایه روانشناختی بر فرسودگی تحصیلی با میانجی‌گری کمک‌طلبی از همسالان و وجدان تحصیلی. پژوهش‌نامه روانشناسی مثبت، ۳(۴)، ۷۵-۹۰.
- کاکابرایی، کیوان و عزتی، نسیم. (۱۳۹۷). الگوی روابط ساختاری حل مساله اجتماعی، ادراک کیفیت روابط اجتماعی و بهزیستی هیجانی. فصلنامه اندیشه و رفتار در روانشناسی بالینی، ۱۲(۴۳)، ۱۶-۷.

Abdolmanafi, A., Nezamipour, E., Besharat, M. A., & Etemadi, M. (2015). The mediating role of coping styles and problem-solving methods in rumination and depression of students. *International Journal of Behavioral Sciences*, 9(1), 61-69.

- Boulton, K., Coute, E., Grimmer, A. J., Earley, R. L., Canario, A.V. M., Wilson, A. J., & Walling, C. A. (2015). How integrated are behavioral and endocrine stress response traits? A repeated measures approach to testing the stress coping style model. **Ecology and Evolution**, 5(3), 618-633.
- Bozkurt, G., Uysal, G., & Duzkaya, D, S. (2019). Examination of care burden and stress coping styles of parents of children with autism spectrum disorder. **Journal of Pediatric Nursing**, 47, 142-147.
- Burkholder, E., Hwang, L., & Wieman, C. (2021). Evaluating the problem-solving skills of graduating chemical engineering students. **Education for Chemical Engineers**, 34, 68-77.
- Cooney, R., Stewart, N., Ivanka, T., & Haslem, N. (2018). Representational artefacts in social problem solving: A study from occupational rehabilitation. **Design Studies**, 56, 149-168.
- D’Zurilla, T. J., Nezu, A. M., & Maydeu-Olivares, A. (2002). **Manual for the social problem solving inventory-revised**. Nourth Tonawanda, TY: Multi-Health Systems.
- D’Zurilla, T. J., & Chang, E. C. (1995). The relations between social problem solving and coping. **Cognitive Therapy and Research**, 19, 547-562.
- Endler, N. S., & Parker, J. D. (1990). Multidimensional assessment of coping: A critical evaluation. **Journal of Personality and Social Psychology**, 58(5), 844-854.
- Fteiha, M., & Awwad, N. (2020). Emotional intelligence and its relationship with stress coping style. **Health Psychology Open**, 7(2), 1-9.
- Fuente, A. D., Chang, E. C., Cardenoso, O., & Chang, O. D. (2019). The psychological impact of social problem solving under stress in adults: Debased life satisfaction, heightened depressed mood, or both? **Personality and Individual Differences**, 146, 46-52.
- Jackson, S. L. J., & Dritschel, B. (2016). Modeling the impact of social problem-solving deficits on depressive vulnerability in the broader autism phenotype. **Research in Autism Spectrum Disorders**, 21, 128-138.
- Grubman-Nowak, M., Jezewska, M., Szafran-Dobrowolska, J., Slizien, A, D., & Renke, M. (2020). Occupational activity after renal transplantation vs quality of life, personality profile, and stress coping styles. **Transplantation Proceedings**, 52(8), 2423-2429.
- Keng, Sh., & Tan, J. X. (2017). Effects of brief mindful breathing and loving-kindness meditation on shame and social problem solving abilities among individuals with high borderline personality traits. **Behaviour Research and Therapy**, 97, 43-51.
- McCormick, S. P., Nezu, C. M., Nezu, A. M., Sherman, M., Davey, A., & Collins, B. N. (2014). Coping and social problem-solving correlates of asthma control and quality of life. **Chronic Respiratory Disease**, 11(1), 15-21.
- Sharaf, A. Y., Lachine, O. A., & Thompson, E. A. (2018). Rumination, social problem solving and suicide intent among Egyptians with a recent suicide attempt. **Archives of Psychiatric Nursing**, 32(1), 86-92.